

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

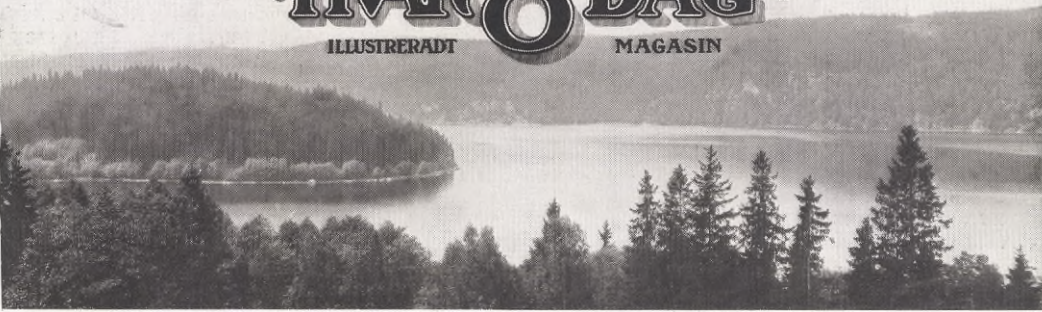
This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

VY FRÅN SKOGSRYD. — PRISBELÖNAD VIGNETTFOTOGRAFI AF A. BACKLUND, GÖTEBORG.

15:DE ÅRG.

DEN 30 AUGUSTI 1914.

N:o 48

Otto Sylwan

OTTO SYLWAN.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

En af vårt lands mest uppskattade skriftställare på det litteraturhistoriska området, rektorn vid Göteborgs högskola, professor Otto Sylwan fyllde den 22 Augusti 50 år.

Otto Sylwan är nämligen född i Kristianstad den 22 Augusti 1864. Föräldrarna voro den äfven som teoretiker och för sina filosofiska intressen bekante artilleriofficeren, öfverstelöjtnanten Otto Christian Sylwan, under många år Kristianstads stadsfullmäktiges ordförande, och hans maka Anna Sofia Wendel. Efter att vid hemstadens högre allmänna läroverk ha aflagt mogenhetsexamen kom han som student till Lund, där han 1886 aflade filosofisk kandidatexamen och därefter ägnade sig åt litteraturhistoriska studier. I Lund hade han förmånen att ha till lärare Gustaf Ljunggren, den snillrike tecknaren af svenska vitterhetens häfder efter Gustaf III:s död, hvars episka lugn i framställningen väl stämde med hans egen naturell och på honom verkade föredömligt. Äfven af Ljunggrens efterträdare, numera Uppsala universitets rektor, prof. Henrik Schück, hann han mottaga beständande intryck, innan han 1892 blef färdig med sin filosofie licentiatexamen och ungefär samtidigt med försvaret af en afhandling om "Sveriges periodiska litteratur under frihetstidens förra del" både häfdade sin egen rätt till den akademiska lagern och inledde en ny æra med afseende på de litteraturhistoriska doktorsafhandlingarne i Lund. Ty denna afhandling var ingenting mer eller mindre än ett verkligt moget vetenskapligt arbete, som bjärt stack af mot hvad som på detta område tidigare plägat presteras. Också ledde densamma till, att Sylwan omedelbart förordnades till docent i litteraturhistoria och estetik vid Lunds universitet.

Som sådan fortsatte Sylwan under samvetsgrann och trägen forskning närmast de studier öfver den svenska pressens historia, hvilka hittills åtminstone torde få betecknas som det centrala i hans forskargärning. Emil Keys "Försök till den svenska tidningspressens historia", hvaraf en första del utkommit 1883, hade från början varit och förblifvit en torso, och dock började de egentliga vanskligheterna vid uppgiftens lösning först på den punkt, där Key slutade: vid ingången af det tidevarf, då prässen växte till en opinionsbildande faktor och en verklig makt i samhället. Endast den, som själf i någon mån försökt det, har en aning om hvilka oerhörda svårigheter som ställa sig i vägen, när det gäller att bemästra innehållet i gamla tidningsårgångars mörknade blad, och hvilken outtröttlig energi som erfordras för att bringa en på detta materiel inriktad forskning till fullbordan. Under loppet af fyra år var emellertid Sylwan man att föra sin i doktorsafhandlingen påbörjade skildring fram till frihetstidens slut. Den 1896 utgifna "Svenska pressens historia intill statshvälfningen 1772" kommer i alla tider att förblifva ett standardverk vare sig man ser på undersökningens grundlighet och uppgifternas pålitlighet eller på framställningens klarhet och behagliga form. Det kan med skäl påstås, att det ej finnes många historiska arbeten, i hvilka ett så svårhandterligt stoff blifvit så öfverlägset genomarbetadt och sofradt som i denna Sylwans präshistoria.

Skulle Sylwan fortsätta sitt verk och föra det ännu ett steg närmare nutiden? Alla ville och vilja fortfarande hoppas det, äfven om ingen kan dölja för sig, att de redan framhållna svårigheterna oerhördt växa med hvarje årtionde, som för närmare mot nutiden. Själf har han kanske ännu icke fullt bestämt sig. Att han kallades att intaga lärostolen

i estetik, litteratur- och konsthistoria vid Göteborgs högskola 1901, dref honom gifvetvis att åtminstone till en början ägna ett huvudsakligt intresse åt ämnen, som lågo närmare den egentliga litteraturhistoriska undervisningens uppgifter. Att han ej alldeles släppt tanken på en fortsättning, därom vittna å andra sidan de populärvetenskapliga föreläsningar, som han hållit vid högskolan och hvilka äfven utkommit i bokform. I "Den moderna präsens utveckling" gaf han 1906 en god öfersikt öfver det nutida tidningsväsendets icke blott litterära, utan äfven ekonomiska och praktiska sidor. Arbetet öfver "Sveriges litteratur 1830-60" omfattar visserligen den svenska litteraturen i dess helhet, men man behöfver blott erinra sig de fint tecknade karaktäristikerna af män som Love Almqvist, August Blanche och Johan Ludvig Runeberg och att dessa män tillika voro just tidningsmän, för att förstå, att äfven detta kan vara en förberedelse till ungdomsverkets fortsättning. Detsamma kan sägas om monografien öfver Johan Henrik Kellgren, i hvilken han för öfrigt framkommit med flera nya uppslag, särskildt i fråga om den stora krisen i skaldens diktning, och den skildring han har under utarbetande om Sturzen-Becker: äfven i dessa fall utgöras föremålen af framstående publicister. Det behöfver knappt framhållas, hvilken innerlig tillfredsställelse det skulle bereda den svenska allmänheten, om den på sextioårsdagen om tio år tinge konstatera, att dessa förväntningar gått i fullbordan.

Sylwan har emellertid icke ensidigt sysselsatt sig med prässen och dess män. Därom vittna hans värdefulla undersökningar rörande den svenska metriken, öfver hvars utveckling han varit i stånd att kasta ny belysning, hans samling "Från stångpiskans dagar", i hvilken han framträder som skicklig kulturhistorisk skildrare, hans goda inledningar till flera delar af samlingsverket "Sveriges nationallitteratur", slutligen förra delen af den af honom gemensamt med norrmannen Just Bing utgifna allmänna litteraturhistoria, hvari han lämnat en öfversigt öfver den europeiska litteraturen från medeltidens början till 1700-talets slut.

Prof. Sylwans vetenskapliga skriftställer i präglas — yttrar en hans kollega — af så gedigna egenskaper som grundlighet och soliditet i forskningen, fyndighet och klokhet i finnandet och väljandet af nya uppslag, oväld och sundhet i omdömet, flärdfrihet och rättframhet samt en välgörande frihet från fraser i framställningen, alla dessa egenskaper sammanlöpa i en vederhäftighet, hvilken utgör den säkraste grunden för det slags vetenskapliga arbete, som främst har sanningens utletande till syfte. I denna anda har han ock skött sitt lärarekall.

Hvar och en som känner Sylwans arbeten och personlighet skall gifva prof. Warburg rätt i dessa hans omdömen.

Huru högt skattad Sylwan är vid det lärosäte han tillhör visas bäst af, att hans kolleger i lärarérådet utsett honom till Göteborgs högskolas rektor. Hans praktiska duglighet och representativa egenskaper göra honom ej mindre skickad härtill än hans intresse för ungdomen, hvarmed han som rektor kommer i särskild beröring.

Af Göteborgs stad har han tagits i anspråk bl. a. för dess museistyrelse, i hvars konstnämnd han är ordförande, och för styrelsen af stadsbiblioteket. — Hans stora förmåga af initiativ och organisation har visat sig bl. a. i Modersmålslärareföreningen och i Svenska vitterhetssamfundet: i båda hör han till de ledande och skapande krafterna.

KONUNGEN INSPEKTERAR FLOTTAN.

KONUNGEN. ÅTFÖLJD AF KRONPRINSEN, RIKSMARSKALKEN OCH SJÖMINISTERN M. FL. EMBARKERAR TORPEDKRYSSAREN CLAES UGGLA, för att utgå på inspektionsfärd i skärgården. — Foto. H. S. D:s Sthlnsfotograf.

Konungen fortsatte under förra veckan inspektionen af de mobiliserade trupperna i och omkring hufvudstaden. Tisdagen den 18 aug. ägde inspektion rum med de trupper som förlagts till Oscar Fredriks borg. Jämte kronprinsen, sjöministern och högre sjöofficerare företog konungen utfärden ombord på torpedkryssaren Claes Uggle. Han blef föremål för lifliga hyllningar såväl vid Vaxholm af därvarande bevakning som af de paraderande trupperna i fästningen. — Sedan fästningen inspekterats

företogs en tur ut till de försvarsanstalter, som företagits på olika platser i skärgården.

Den stora solförmörkelsen. Gynnad af ett idealiskt väder med en klarblå och molnfri himmel har det stora evenemanget på himlahalvet passerat, icke blott förmörkande solen utan äfven för en kort stund de stora världshändelser som annars i dessa dagar fånga hela vårt intresse. På grund af det mellankommande kriget har den internationella vetenskapliga världen icke gått så rustad och samlad som ursprungligen var afsedt för att studera det sällsynta fenomenet. Den totala solförmörkelsen kunde iakttagas inom ett 16 mil

Foto. Sandberg, Sollefteå.

VETENSKAPEN STUDERAR SOLFÖRMÖRKELSEN. T. v.: SOLLEFTEÅ: En af de svenska expeditionerna Fr. v.: Professor Hasselberg, d:r Larsén och prof. Jäderin (längst t. h.) — T. h.: HERNÖSAND: Den holländska expeditionen.

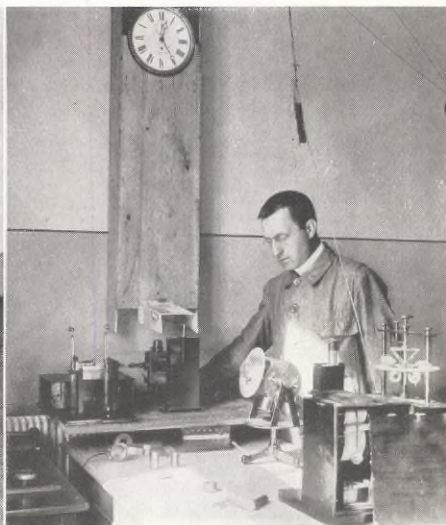

Foto. Holmström, Hernösand.

Klocke: Bengt Sjöberg.

I RÖDA KORSETS TJÄNST.

PRINSESSORNA MARGARETHA OCH MÄRTHA ÖFVA SIG I SJUKVÅRD Å EN BARNKRUBBA I STOCKHOLM

bredt bälte, som sträckte sig från Grönland öfver nordliga Norge och Sverige, öfver Aländska skärgården och Sydryssland till Kaukasus och vidare till Indien. Det var meningen att åtskilliga vetenskapliga expeditioner skulle ha varit utplacerade på skilda platser öfver detta bälte för att göra iakttagelser, men nu torde denna plan endast ha fullföljts hvad beträffar vårt land. Förmörkelsen begynte i Stockholm kl. 12,8 e. m. och nådde sin kulmen kl. 1,18 för att upphöra kl. 2,28. De svenska astronomerna studerade fenomenet på olika platser i Norrland, medan amanuensen dr Roth fått på sin lott att från Stockholms observatorium sköta tidsbestämmelserna. Fenomenet gjorde på lekmannen ett mäktigt intryck. Naturen insveptes i en askgrå kvällskymning, temperaturen sjönk afsevärdt, i Hemösand t. ex. med nära 5 grader och tunga, breda skuggor drefvo på gator och torg ett mystiskt spel. Växt- och djurvärlden tog i synnerhet intryck af förmörkelsen och särskildt reagerade djuren med stor tydlighet inför det sällsynta fenomenet.

Sedan kort tid har Röda korset i Stockholm anordnat kurser för damer som önskade lära sig sjukvård. Bland dem

som anmält sig till dessa kurser märkas prinsessan Ingeborg och hennes två äldsta döttrar, prinsessorna Margaretha och Märtha. Undervisning ges i såväl teoretisk som praktisk sjukvård samt följes af de höga eleverna med det största intresse. För närvarande ha ifrågasvarande kurser ett 60-tal elever och dagligen inkomma nya anmälningar.

Under de nu rådande orostiderna har det inom åtskilliga fabriktioner visat sig svårt att upprätthålla driften, och meddelanden om inskränkning eller afbrott däri och häraf vållad arbetslöshet hafva icke varit sällsynta. Berömvärda försök att trots de stora svårigheterna hålla arbetet i gång hafva dock dess bättre gjorts på många håll. Så hafva cheferna för firmorna *Grumme & Son*, *Stomatolfabriken* och *Hyllin & C:o*s fabrik, i st. för att afskeda arbetare, i det ena etablissemangets stora salar installerat ett antal symaskiner, å hvilka en del af den kvinnliga personalen får utföra sömnad åt Röda korset. I likhet med den öfriga arbetspersonalen, däribland äfven de mobiliserade arbetarne, åtnjuta dessa arbeterskor full lön.

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

STOMATOLFABRIKEN SYSSELSÄTTER LEDIG PERSONAL MED SJUKVÅRDSUTRUSTNING FÖR ARMEN.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt SJÖBERGERS, Ffilm Gbg.

Efter porträtt.

M:R IRA NELSON MORRIS,
Amerikas nya sändebud i Stockholm.

Klitché: Bengt Sjöforsparva.

MRS CONSTANCE MORRIS, FÖDD ROTSCILD,
med sina barn Constance Irene 14 år och Ira Victor, 11 år.

Till Förenta staternas minister i Stockholm, har som bekant nyligen utnämnts *mr Ira Nelson Morris*. Ehuru man inom svensk-amerikanska kretsar hoppats att få se någon af sina främsta representanter på denna post, har utnämningen hälsats med lifligt bifall äfven af de svenska tidningarne i Amerika, ett det bästa bevis för att det af president Wilson träffade valet varit lyckligt.

Mr Morris, bördig från Chicago och tillhörande en af Förenta staterna förnämligaste släkter, karaktäriseras som en person med hög bildning, vidtberest och i besittning af en ganska betydande diplomatisk erfarenhet. Sedan år 1898 i äktenskap förenad med *Constance Rotschild*, en medlem af den kända europeiska bankirfamiljen, har mr

Efter porträtt.

Klitché: Bengt Sjöforsparva.

STORFURST MICHAEL ALEXANDROWITSCH, Tsarens broder, har i dagarne passerat Stockholm. på väg till St Petersburg från Paris.

Morris, som förfogar öfver en äfven för amerikanska förhållanden mycket stor förmögenhet, ägnat sin tid och sina krafter åt vidtomfattande sociala och filantropiska intressen.

*

Storfurst Michael, den ryske tsarens broder anlände den 20 aug. till Stockholm med sin familj och tog in på Grand Hôtel. Resan till Petersburg fortsattes redan samma dags afton.

Storfursten, som är 36 år gammal, ingick år 1911 i Wien morganatiskt äktenskap med *Nathalie von Wulfest*, f. *Scheremetevsky*, grevinna de Brassow.

Veckans Porträtt-Galleri
har på grund af i sista stund inkommande krigsbilder måst uteslutas.

TYSKA SEGERHERRAR.

Världskrigets tredje vecka har sett Japans krigsförklaring blifva verklighet. För första gången inträder en gul nation som deltagare i strider mellan hvita. Intrycket är lik-

Efter porträtt.
TYSKE KRONPRINSEN FRIEDRICH WILHELM, SEGRARE VID STRIDEN NORR OM METZ.

KEJSAR WILHELM I SAMTAL MED GENERAL VON EMMICH, SEGRARE VID LIÈGE.

ålagd en oerhörd krigskontribution: det uppgifves 200 mill. francs. Äfven i öfrigt gå eröfrarne fram med stor hårdhet. Hvarje angrepp på tyskarne af den civila befolk-

Kliche: Beng. Sjöförsvar.
BAYERSKE KRONPRINSEN RUPPRECHT, SEGRARE I DET STORA SLAGET VID METZ.

nande det som framkallades af Frans I:s förbindelser med den turkiske Suleiman. Det en kamp om världsherraväldet, som satte hela vår världsdela i lågor. Dock, denna gång brinner det snart i planetens alla knutar.

Det hade bebådats, att denna vecka skulle komma att bevitna betydande, kanske afgörande strider. Förväntningarna kommo icke på skam.

Belgien har öfverväldigats af den tyska invasionsarmén. Liège har fallit; dess tappra försvarare, general Leman togs den 21 aug. till fånga, sedan fästningens fort ej förmått hålla stånd mot de nya kruppska belägringsmörsare, hvilka den tyska generalstaben konstruerat och anskaffat, utan att det lyckats någon utanförstående att få en aning därom. En tysk armé har gått rakt i väster utan att låta häjda sig af det belgiska motståndet, tvingat de försvarande att draga sig tillbaka inom Antwerpens skyddande fästningslinier och intägat i det obefästade och oförsvarede Brüssel, hvilket liksom det arma, till stor del nedskjutna Liège fått sig

Da som nu gällde

ningen besvaras utan förskoning med arkebusering och ödeläggelse.

Efter fotograf.
FRANSK SEGERTROFÉ. DEN FÖRSTA ERÖFRADE TYSKA FANAN, UTSTÄLD I FRANSKA KRIGSMINISTERIET I PARIS.

Staden Tongres lär sålunda ha stuckits i brand endast därför att några skott där lossats. Ursäkten sökes i svårigheten att på annat sätt skydda sig mot friskyttarnes bakhåll.

En annan afdelning af den tyska armén synes ha vänt sig från Liège söderut. Det meddelas, att Namur beskutes. Ett stort fältslag skall ha börjat mellan Charleroi och Namur och strider lära äfven pågå längre västerut, framemot Mons, utan att det ännu är känt något om deras utfall. Här har England landsatt en hjälpkår, hvilken strider sida vid sida med fransmännen mot samma tyskar, hvilka för hundra år sedan under Blücher voro Wellingtons stridskamrater, då den store Napoleon led det afgörande nederlaget vid det närbelägna Waterloo. Äfven denna gång afgöres måhända eit kajsardömes öde på de belgiska slätterna.

Längre söderut har på västgränsen en rad af väldiga drabbningar utkämpats, hvilka samtliga hittills synas ha utfallit

1. FRANSKA SOLDATER FRÅN STRIDERNÄ VID GRÄNSEN EMOTTAGAS ENTUSIASTISKT I BRÜSSEL. — 2. SÅRADE BELGISKA SOLDATER UNDER SJUKVÅRD I BRÜSSEL. — 3. KRONPRINSEN AF BELGIEN OCH HANS BRODER HERTIGEN AF BRABANT HYLLAS Å GATORNA I BRÜSSEL. *Efter fotografier.*

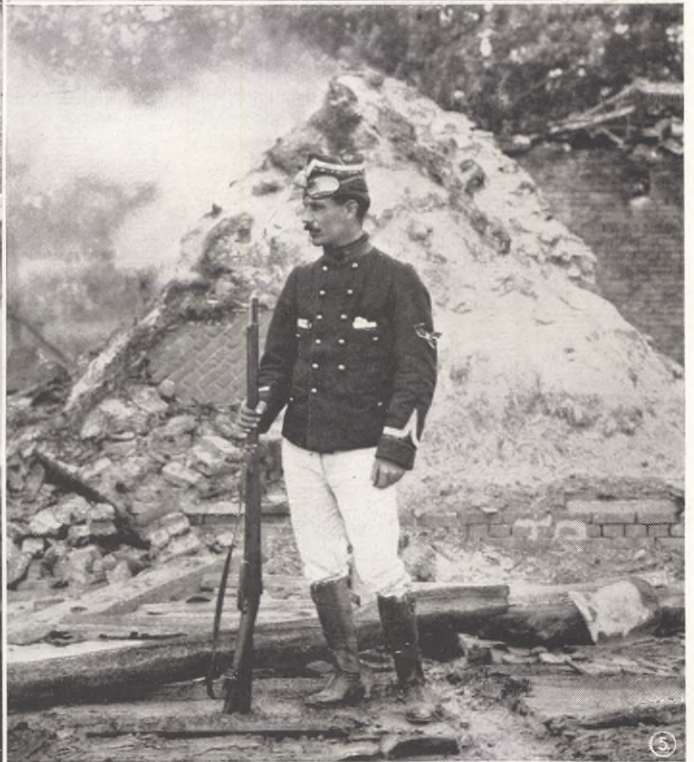
ogynnsamt för fransmännen. Tre faser af striden synas kunna urskiljas.

Den första, som väl i framtiden kommer att benämnas slaget vid Metz, utkämpades mellan denna
Forts. sid. 762.

EFTER DRABBNINGARNA.

— 760 —

— 761 —

1-3. TYSKA TRUPPER I EN ERÖFRAD OCH RASERAD BELGISK BY — 4. ETT HUS I HAELEN, BELGIEN, UTSATT FÖR TYSKA GRANATER. — 5. DET RASERADE HAELEN. Belgisk förpost vid en af ruinhögarna. — 6. DE FÖRSTA BELGISKA FÅNGARNA ANKOMMA TILL EN PREUSSISK STATION, af tyska soldater mottagna med ett besvärande intresse. — Efter senaste originalfotografier.

FRANKRIKES SVARTA ARMÉ.

Efter fotografier.

Kildd: Kem. A.-B. Bonjt Sjöfversparra, Stihns Gbg.

1. FRANSKA TRUPPER AF INFÖDDA från det inre af Algier, på marsch mot kusten i och för öfverskeppning till Europa.

2. NEMOURS, kuststad i Algier, hvarifrån utskeppning af inföddatrupper ägde rum. Staden bombarderades på sin tid af de tyska örlogsmännen "Goben" och "Breslau".

Frankrikes åtgärd att nu liksom under 1870—71 års krig mot tyskarne släppa lös de halvilda Algiertrupperna, hvilkas barbariska stridsmetoder äro alltför väl kända, har från skilda håll starkt fördömts.

Forts. fr. sid. 759

fästning och Vogeserna. Äran af segern tillskrives här bayerske kronprinsen. Efter sex dagars strider nödgades fransmännen draga sig tillbaka i oordning och den 24 kunde de tyska trupperna besätta Lunéville. Denna armé är tydligen nu på väg att öfver Nancy genombryta öppningen vid Charmes mellan de båda betydande fästningarne Toul och Épinal.

Strax norr om dessa strider har en annan tysk härafdelning, enligt uppgift under tyske kronprinsens befäl, banat sig väg fram mellan städerna Longvy och Tionville (Diedenhofen) och slutligen har ännu något nordligare — i belgiska provinsen Luxembourg — en tredje tysk armé, hvilken säges ha stått under hertig Albrechts af Württemberg befäl, ryckt fram från trakten kring Neufchateau och slagit en öfver Semois, en biflod till Maas, framryckande fransk härstyrka.

Gentemot dessa tyska segerbulletiner meddelas från Paris, att den franska hären dragit sig tillbaka och intagit en befäst ställning, som börjar vid Grande Couronne de Nancy. Atertaget är sålunda otvivelaktigt en verklighet, äfven om det slutliga afgörandet ännu icke anses ha ägt rum. Mycket

beror på utgången af drabbningen i Sydbelgien. Skulle den tyska nordarmén här segra öfver hela linien, ligger vägen öppen till Paris.

I förhållande till dessa väldiga strider erbjuder den återstående fransk-tyska krigsskådeplatsen — trakten vid Mülhausen i Elsass — mindre intresse. Häriifrån ha ömsevis rapporterats franska och tyska framgångar. Det sista meddelandet går ut på en ny fransk seger, som slutat med Mülhausens återbesättande hvarpå åter skulle följt dess utrymmande.

Vända vi oss därefter till de östra krigsskådeplatserna, visar det sig att en större drabbning pågått i Ostpreussen under loppet af sex dagar. Denna drabbning har efter växlande framgångar för hvardera parten enligt ryska uppgifter, som i närvarande stund synas trovärdiga, slutat med en rysk seger. Emellertid framhålles det från Berlin, att "tystnad om vår östarmés vidare uppträdande ännu måste iakttagas för att icke i förtid för fienden förråda våra åtgöranden". Möjligt är alltså, att drabbningen ännu ej är helt till ända, utan att öfverraskningar återstå. Det bör tilläggas, att den sista tyska bulletinen innehöll rapport om en tysk seger vid Gumbinnen d. 20. Den ryska segerbulletinen är daterad d. 21.

Forts. sid. 765.

Efter fotografi.

FRANKRIKES SVARTA ARMÉ PÅ VÄG TILL GRÄNSEN: Alger-trupper passera Champigny där de bjudas champagne.

Kliché: Kom. A.-B. Bengt Sjöversparre, Sthlm—Utg.

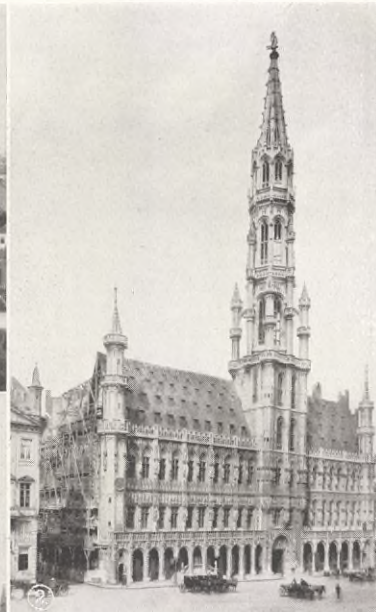

Efter fotografi.

TYSKA KRIGSFÅNGAR I APOSTELINE HOSPITALET I BRÜGGE.

Kliché: Kom. A.-B. Bengt Sjöversparre, Sthlm—Gbg.

BELGIENS INTAGNA HUFVUDSTAD.

1. VY ÖFVER BRÜSSEL, med justitiepalatset i fonden.
2. DET BERÖMDA RÅDHUSET
3. DE PITTORISKA SKRÅ-BYGGNADERNA med sina rikt förgyllda utsirningar, en af Bryssels förnämsta sevärdheter.
4. BÖRSEN.
5. K. SLOTTET.
6. BRÜSSELS SKYDDSHELGON "Manneken piss" — en af världens mest bekanta offentliga monumentet.

De segerrika tyska trupperna i Belgien ryckte på aftonen den 20 ang., sedan staden utan alla villkor gifvit sig, under stor militärisk ståt in i Brüssel. I tumftåget deltog regementen tillhörande hvarje tyskt vapenslag. De olika regementena föregingos af sina resp. fanor och musikkåren. Under marschen in i staden sjöngo soldaterna "Deutschland Deutschland über alles" och "Die Wacht am Rhein". På rådhuset hissades den tyska flaggan.

Efter fotograf. 7. DET JÄTTELIKA JUSTITIE-PALATSET. Skulptör: J. M. W. Beaufort.

VID VAKTOMBYTET I VATIKANEN

FÖR HVAR 8 DAG AF MARI MIHI.

Ave Princeps Pontifex!

Där kom han, buren högt i *sedia gestatoria* i en sky af rökelse från de svängda lamporna! Den tunna, krökta gestalten hopsjunket mot ena sidan i den gyllene stolen, hvilken tyckes vara alltför rymlig. Vänstra handen fattade om armstödet, medan den högra, med fiskarens ring, lyftes välsigande. En obeskriflig åtbörd! En hand af gulnad, genomskinlig marmor, en hand modellerad af Mino da Fiesole. Det smala, det hoptryckt smala, vaxfärgade anletet, med den stora munnens tunna läppar dragna till ett leende, såsom ingen dödlig någonsin lett.

Iskal, skepsis smälte till tårar, och slapp likgiltighet skakades så att kinderna flammade och brände. Alla de förvillade fåren, nattvaksbleka boulevardspannörer, tjurskalliga magyarer, storspelare, hinderyttare, klubblejon, värdsdamer, svartbrända generaler från Centralamerikas äfventysrepubliker och skalliga, nervösa, gammaldags siratliga polska magnater, alla sjönko de ned på sina knän, tillintetgjorda intör gestalten i *sedia gestatoria*. Och deras skälvande läppar stammade och stapplade på böner och aven, som de glömt och slarivat bort.

Man stirrade uppåt i andlös undran, öfverväldigad, nästan skräckslagen. — — Var väl detta möjligt! Kunde kött och blod förändligas till denna öfverjordiska överklighet! Var inte gestalten däruppe ett sändebud från en annan värld?

Mängden brusade och segnade på knä. Detta var något mera än hyllningen för ett majestät. Ingen utlevad ceremoni, ingen afgudadyrkan, ingen salut för en symbol, intet tomt trummande. Utan man hade vissheten om att han verkligen var värld allt allt detta, att hvar och en af dessa tiotusenden besjälades af, att han höll det högsta mänskliga i helgd genom att sålunda hylla Leo XIII.

Han som nu gått bort, bondesonen från Riese, ägde intet af denna öfvermänskliga höghet och glans i uppträdandet, som karaktäriserade greve Pecci. Inte heller besatt han dennes mångsidiga lärdom och ständigt flammande intresse för de sociala frågor, som dag efter dag ställer vår tid inför nya uppgifter, hvilkas realiserande brottar sig fram. Han var en tystlåten, tillbakadragen munk, *dévo*t à l'excès. Ett förkroppsligande af dogmen, kyrkomötesbeslut och traditioner, en mur mot alla de kraf, som modernismen i dess olika former uppstälde och kämpade för.

Leo XIII behöfde blott visa sig för att omsusas af lof och pris. Pius X krympte ihop inför offentligheten, stelnade vid de mångas blickar. Därför voro honom också de representativa uppgifterna en pina.

Jag hade tillfälle att bevittna detta i april år 1912, då bland de två- eller trehundra, som bekände sig till den allenasälliggörande kyrkan, äfven en främling från det ärkekätterska Sverige, togs emot i Vatikanen.

Påfven hade nyligen tillfrisknat från en förkylning. Den hvitklädda, undersåtsiga, kraftiga gestalten bar märken af mycken trötthet, andlig och kroppslig. En utarbetad, litet butter landpräst, påtagligen mycket afvög mot dessa stora audienser. De flesta mottogo stillatigande välsigelsen. Men en jesuitbroder, en hållögd och hektisk missionär från tropikerna snyftade ut hela sin själ i en ström af hänfödda, brinnande ord, då Den helige fadern stannade framför honom. Med sin trumpna, trötta blick lyssnade Pius X till honom, då och då görande en kort, tankspridd nick. Så lade han handen med

fiskarens ring på hans hufvud, innan han åter sände ut denna glödande stridsman till hans fjärran, ensliga valplats i det stora, eviga, heliga kriget. —

Uppmärksamheten drogs för resten ganska snart från den trötte gamle påfven, hvilkens närvaro sade så litet, till en lång, slank, elegant gestalt med en gång som en dans på rosor, med ett utseende till den grad ungdomligt, att man häpnade öfver att se denne yngling i eminsernas purpurfärgade kor-dräkt. Och han förlorade alledes ingenting hel'er på ett närmare skärskådande.

Det påstas ju, att extraktet af öfverlägsen begäring skall vara sammanfördt hos den stora tyska generalstaben, hos franska akademien och hos det högre katolska prästerskapet. Och den smärte, leende ynglingen med persikokinderna sitter bestämt inte sist i klassen.

Intelligens är ett aldeles för spinkigt adjektiv, då det gäller kardinal Merry del Val. Man skulle nog få leta bra länge för att finna ett ansikte så slipadt, så finslipadt listigt, så lugnt konstaterande, så snabbt genomskådande, med uttryck för en sådan sjäflklar öfverlägsenhet, en sådan obekymrad sjäfltillit. Denne Rampollas efterträdare, denne öfverdängare till kardinalsekreterare, denne de tusen utvägarnes man har gjort sig till Den helige faderns högra hand, och har i snart tio år ledt den romerska diplomati på ett mycket personligt, mycket kritiseradt, men, såvidt jag förmår döma, synnerligen framgångsrikt sätt.

Merry del Val är mannen som lyckas — till och med att förmå kung Alfonso att utnämna hans svårt bigotte och jämväl svårt inskränkte broder till minister, först i Marocko, där han förstod att väcka sultanens misshag samt allmänt åtlöje genom att på sin beskickning till Fez medtaga en dominikanermunk, och därefter på en mindre kräfvande post, där barfotade munkar med bruna kåpor och rep om lifvet åtminstone inte väcka ond blod. — Det enda molnet på kardinalsekreterarens hoppfullt azurblå firnament är måhända det, att inte på många hundra år någon utländing beklädt Petri stol. Och han är sjäfl spanior.

Dock, vi lefva ju i öfverraskningarnes, för att inte säga i underverkens tid. Och Merry del Val behöfver kanske inte befara att historien från juldagarne 1903 skall upprepas, då Österrike genom "exklusiv" uteslöt den dubbelmonarkien missshaglige Rampolla från möjligheten att väljas till Petri efterträdare och beklädas med fiskarens ring.

* * *

Ingen moskovitisk despot har regerat mera hänsynslöst sjäflrådigt, mera halsstarrigt "rakt", så att säga, än Pius X ledde sin hjord. Med förståelse, med tvungna medgifvanden för hvad klockan i alla fall var slagen har kurian aldrig vunnit några bestående segrar. En dylik kurs har betecknat svaghet, dagtingan, osäkerhet om vägen, och den tillfälliga framgången har medfört minskad auktoritet. Men den gamle påfven styrde stadigt, omedveten om alla opinioner och andliga vindkast. I denne af mödor och ansvar tyngda hydda bodde en krigares själ; han visste, att intet är så farligt som att vara rädd. Och den tappra, fintlige, upphöjdt obekymrade spanske hidalgon vid hans sida gaf form och fart och färg åt denna obestriddligt reaktionära politik.

Skapare än någonsin uppdrogs linierna mellan rättroga och kättare. De nya krafven tillmättes ingen som helst betydelse; för kurian var "vetenskapens bankrutt", sådan den, jag tror för tju

år sedan, formulerades af Ferdinand Brunetiere, en gång för alla afgjord.

Framåtskridandet, det liberala, glatta, fega och flata framåtvinglandet efter dagens lösen hade haft sin tid, nu kom den fastslagna principens, bakåtsträfvandets hårda och hänsynslösa politik, ledd af en vilja för hvilken popularitet, pängar och framgång tycktes vara utflöden af ore, eller åtminstone misstänkta, källor —

Pius X satte handen till ploget med totalt frånseende af hvarje slags opportunism, uteslutande efter sitt samvetes bud — annars är systemet oförklarligt. Måhända ägde han än då så pass mycket mänsklig fåfänga, att det beredde honom någon tillfredsställelse att skåda tillbaka på sin tioåriga regering.

Många moln, som hvilade öfver den katolska världen, då Leo XIII skildes hädan, äro skingrade och borta. Österrike är blidkadt, förhållandet till Tyskland får väl, trots allt tal om "den svarta och röda reaktionen", betecknas som mera än förtroligt, till England och Förenta staterna likaså, och man har inte utan framgång sonderat terrängen i Ryssland. Det alltid litet bångstyriga Spanien — och det skulle inte vara det riktiga Spanien, om det inte då och då skulle brusa upp och kasta med hufvudet för att snart komma åter, ett bortkeladt och ångrande barn, och stamma sitt *pater peccati*. Och Frankrike, som trots sina

oupphörliga snedsprång sina hädiska saltomortaler, skötebarnet, som ändå är och förblifver kyrkans mest älskade dotter, tyckes vända åter från sina vägars villa.

Så underligt det än låter, kan det med sanning sägas, att ingen så till alla delar motsvarat den franska ungdomens mannaideal, deras som i morgon och iframtiden skola ge uttrycket åt landets själ, än den fromme och obeveklige, den olärde och kloke Pius X.

Den franska ungdomens ledande bildade klasser börjar allt otvetydigare återverka mot och stuka den rörelse, som i brist på bättre namn, döpts till intelligensen, och hvars hos oss mest kända förkunnare utgö-

ras af den lärde gyckelmakaren Ernst Renan och den galvaniserade skeptikern Anatole France — Taine hann ju aldrig riktigt hit. Det trötta, alla illusioner — utom revanchens — beröfvade släkte, som drog bördorna af det stora kriget, räknade dem som sina andliga fäder, sökte sin trista tröst i deras briljanta, stundom rent af förbluffande, utläggningar af tillvaros futtighet och teologiens faror. Både i denna och den andra världen hade de ställt till det lika otrefligt. Sådant straffar sig! —

Pius X var ingen böckernas man. Han läste sitt brevarium med den innerliga andakt som höives den rättrognaste af munkar samt regerade för resten. Den franska ungdomen har inga litterära tendenser, sådant är gam-

återupptog hon emellertid sina konstnärliga studier och vann äfven erkännande som en framstående landskapsmålarinna. På den framskjutna plats hon genom sin makes val till Förenta Staternas president kom att intaga tillvann hon sig genom högtstående personliga egenskaper stora och allmänna sympatier.

Efter porträtt.

Kisthöl: Bengt SJVEERSGARRE.

PÅFVEN PIUS X AFSOMNADE NATTEN TILL DEN 20 AUG. VID 79 ÅRS ÅLDER.
Vi hänvisa till Mari Mihis förtäfliga skildring från Vatikanen.

Efter porträtt.

Kisthöl: Bengt SJVEERSGARRE.

MRS ELLI WILSON †.
President Wilsons i dagarna afsomnade maka.

Mrs Elli Wilson, den amerikanske presidentens maka, har efter någon tids sjukdom, ådragen genom en olyckshändelse, aflidit. Den bortgångna, som år 1885 ingick äktenskap med mr Wilson, offrade därvid de konstnärliga intressen, åt hvilka hon tidigare med framgång ägnat sig, för att helt uppgå i sina plikter som maka. Sedan hennes barn, tre döttrar, blifvit vuxna,

maldags; man lär sig sitt yrke och knogar sedan på efter bästa förmåga. Man respekterar principen. Och då en af Frankrikes ädlaste kristne, Alfred Loisy, för fem år sedan drabbades af det stora bannet, förstod man mycket väl anledningen, insåg att kurian intekunde släppa efter på en enda punkt.

Protestantiska teologer kunna aldrig återhålla sin häpnad öfver Den heliga stolens afvoghet mot modernismen och den textkritiska fromheten. Och huru alltid Leo XIII framhålls på Pio X:s bekostnad. Leo är ju bra mycket mera estetiskt givande än det trumpna trovittnet. Men! Men om den förre äger ett stort namn inom den politiska historien, så tillhör den senare legenden. Leo kunde styra människor och stater, men Pio kunde gå på vattnet. — *Ecce differentia!*

Med hvilken rörd förvåning mände ej den åldrige kyrkofursten hafva lyssnat till dessa unga röster från Frankrike. Från denna den moderna kulturens brännpunkt, hvars ansvariga regering endast för några år sedan bröt bandet med Rom. Hvilket omslag! Huru detta jäst och mognat i det tysta tills det bröt ut! Huru sällsamt för den gamle att ändå — innan han gick — få upplefva denna det kristna livets pånyttfödelse efter mansåldrar af indifferentism, agnosticism, ateism. Det samlar sig till en brusande kör af skilda stämmor, som hylla den stridande kyrkan, hvars trötta stridsman somnat in i St. Peters stad.

Vi låta några bland dem stiga fram och vittna: "Behovet efter bragder och manstukt för långsamt de bästa bland det unga folket tillbaka till den katolska kyrkans mäktiga, tusenåriga organism. Många finna en samklang mellan dogmerna och deras realistiska uppfattning. Den katolska läran skänker dem säkerhet för lifvet och för uppfyllandet af deras uppgift. Dogmerna gifva oss en vida större visshet än de sanningar, som vetenskapen kommer med. Vetenskapen är ett underordnad studium, ett spel med symboler. Nu förstå vi den underbara visdomen hos Syllabus*, hvars klarsynta oeftergiftlighet ännu för tio år sedan skulle bragt många af oss i förlägenhet. Det föregående släktet dolde den sanne Guden bakom moln; det sade: idealet, framåtskridandet, det gudomliga. I dag anropa vi öppet helgonens förböner, människosonens förtjänst, återlösningen, nattvardsfirandet såsom verkligheten, hvilka nära vårt tänkande, ja, hela vår tillvaro. Vi känna behovet efter gudstjänsten, efter lifvet i församlingen. Äfven i vår tro äro vi vordna realister."

Professorn i filosofi vid Gymnase Stanislas i

*) Förteckning på irländor.

Forts. fr. sid. 765.

instängda i brittiska hamnar samt återstoden antingen kvar i tyska hamnar, ur stånd att komma ut, eller försökande att komma i säkerhet. Den österrikiska flottan hålles instängd i Adriatiska hafvet. Den tyska flottan i Stilla hafvet har sökt skydd vid Samoöarne.

Såväl England som Tyskland inbjuda ifrigt de neutrala makterna att återupptaga sjöfarten. De svenska redarne ha ej varit sena att följa uppmaningen.

INNEHÅLL. Professor Otto Sylwan (biografi och helsidesporträtt). — Konungen inspekterar flottan. — Prinsessorna Ingeborg, Margaretha och Märtha i sjukvårdsarbete. — Pius X †. — Solförmörkelsen. — Amerikanska ministerparet i Stockholm. — Tsarens broder på genomresa i Sverige. — Stormaktskriget i ord och bild. — En vågsam Atlanterfärd. — Mrs Elli Wilson †. — Vid vaktombytet i Vatikanen. Af Mari Mihi.

Paris predikar: "Äckel för den falska vetenskapen, för tyskarnes tråkiga materialism och lärda dumhet, bankrutt för humanitetens och den demokratiska idealismens religion. Andens uppror mot fritänkarnes bestialiska, otroliga enfald, en allt starkare känd nödvändighet att återställa ordningen i vårt inre, se där några af de förnämsta orsakerna, som bestämma blomman af Frankrikes ungdom för att vända sig mot det katolska ljuset och att af kyrkan fordra den vinstgivande sanning, som den vidlyftiga, jordbundna moderna flyktigheten icke mäktar bjuda den. Dock, denna riktning förer ingalunda till något fast och bestående, därest man ej är helt besluten att låta sig undervisa af den anda, som är Den helige andes. *Sicut estis azyimi*. Så blifven I fria från Surdegen. Helt och hållet förnyade vill Gud hafva oss. Kyrkan allena förmår att bygga oss upp från grunden". —

Och så till sist: "Denna törst efter ett religiöst lif i fullhet drager de beslutsammaste till prästseminarierna, äfven sådana som redan avslutat sina studier. Om i vårt olyckliga land de fordna klosteren ännu ägde bestånd, så är det sannolikt att en mängd af oss unga skulle taga sin tillflykt dit. Under förföljelsen har de kallades antal ökats." —

Under förföljelsen har de kallades antal ökats. — Detta blef slutresultatet af republikens kyrkopolitik!

* * *

Hvem skall efterträda Pius X?

Frågan är lätt att uppkasta, men svår att besvara. På det sista året hafva flera af de mest betydande kyrkofurstarna skiljts hädan. *Les rois s'en vont*. Oreglia är borta, Vives y Tuto, hvilkens tärda och flammande hidalgoporträtt kanske erbjöd den mest fascinerande bilden i hela kardinalkollegiet, har äfven inträd i sin Herres glädje. Själva den rakryggade Rampolla del Tindaro, en af dessa underbara människor, liksom födda med majestätets alla förutsättningar, tillhör inte längre de levande och de stridande. Annars stode han väl närmast tianan med de tre kronorna, fast hans håg inte längre syftade mot timlig upphöjelse.

En af protestantismens ryktbaraste teologer, hvilken för två år sedan besökte honom, yttrade vid afskedet:

— När jag nästa gång kommer till Rom, sitter Eders Eminens på Petri stol. —

Ett obeskrifligt leende öfverfor Rampollas djärfskurna ansikte, hvilket fick ett sådant sällsamt tycke af det beslöjade vänstra ögat. Och, läggande sin hand på den besökandes axel, sade han: — Nej, min vän. *Cursum consumpsi*. — Jag har fullbordat loppet!

HVAR 8 DAGS VIGNETT-TÄFLAN

har, såsom fallet alltid är med tidningens täflingar, rönt stort intresse. Ett betydande antal vignetter komma att inlösas och honorar samtidigt härmed tillsändas vederbörande. Premien af 10 kr tillföll fru Anna Backlund, Göteborg, för den i veckans nummer införda vignettbilden. Täflande som icke inom veckans utgång emottagit honorar — och hvilkas bilder sålunda icke antagits — kunna erhålla sina kopior åter emot insändande af porto.

Redaktionen.